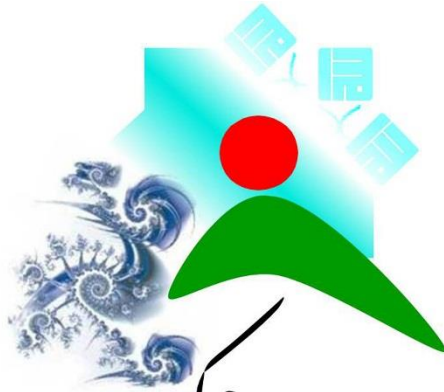

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منشور مدانش حکاموزان خاص

کارگروه دانش آموزان خاص

۱۳۹۲

توضیحات انتشار سند را در انتهای سند ملاحظه فرمائید.

۲	فهرست
۳	معرفی اعضای کارگروه
۴	پیشگفتار: سخن مسئول و اعضاء کارگروه
۵	فصل ۱- اهداف آرمانی مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص
۵	فصل ۲- شعارهای کلیدی مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص
۵	فصل ۳- خصوصیات مطلوب شاگردان مدرسه حکمت
۶	فصل ۴- زمینه های فعالیتهای دانش آموزان خاص در مدرسه حکمت
۶	فصل ۵- دکترین و مشی مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص (فلسفه، رویکرد، فرایند و سازوکار تعلیم و تربیت)
۱۲	فصل ۶- بسترهای ضروری مدرسه در حوزه دانش آموزان خاص
۱۵	فصل ۷- پروژه های محوری، و پروژه ها و فعالیتهای قابل انجام در حوزه دانش آموزان خاص
۱۵	فصل ۸- مشی ارزیابی در حوزه دانش آموزان خاص
۱۶	فصل ۹- غرفه ها
۱۶	فصل ۱۰- گواهینامه ها و سطوح آن
۱۶	فصل ۱۱- گره های اصلی گراف موضوعات آموزشی در حوزه دانش آموزان خاص
۱۶	فصل ۱۲- منابع در دسترس در حوزه دانش آموزان خاص
۱۷	فصل ۱۳- چشم انداز مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص
۱۷	فصل ۱۴- برنامه عملیاتی حوزه دانش آموزان خاص در سال ۹۲-۹۳

معرفی اعضای کارگروه

مسئول کارگروه: سیده زینب اسماعیلی

مشاور کارگروه: اردوان مجیدی

ضمناً کارگروه از زحمات عزیزانی که کارگروه را به شکل‌های مختلف یاری نموده اند، تشکر می کند. بخصوص از:

پیشگفتار: سخن مسئول و اعضاء کارگروه

تفاوت های فردی دانش آموزان که حاکی از وجود تفاوت در توانایی های آنان است از مهم ترین اصول و مواردی است که همیشه باید در آموزش و پرورش مورد توجه قرار گیرد. همان گونه که می دانیم هیچ انسانی کاملاً شبیه به دیگری نیست. این تفاوتها در همه جا و بین همه انسانها، در بین دوقلوها و حتی دوقلوهای هم شکم یکسان ملاحظه می شود. این مساله هم در تفاوت سرانگشتان انسان مشهور است و هم در حیطه های غیر مادی همچون ابعاد عاطفی، احساسی، روانی و شناختی، البته این امری است که باید آن را به فال نیک گرفت چون از رازهای خلقت است زیرا همین تفاوتها و ناهمسانی هاست که ادامه زندگی میسر می سازد.

از امام صادق (ع) نقل است که فرموده اند: اگر قرار بود انسانها با هم برابر باشند هر آینه هلاک می شوند. تفاوتها موجب جدایی بین انسانها و در عین حال موجب آن است که هر فرد بر اساس ویژگی های خاص خویش رشد کند. حقیقت این است که بین انسانها تفاوت هر چند اندک وجود دارد. چه آن تفاوت هایی که مربوط به ظواهر جسمانی مانند اندازه قد، چاقی و لاغری، رنگ پوست است و آن را می توان براحتی مشاهده کرد. و چه تفاوت های رفتاری، عاطفی و شخصیتی که در پاسخ به محیط و پدیده های مختلف خود را آشکار می سازد. در برابر یک محرک، پدیده یا حادثه انسانها رفتارهای متفاوت از خود نشان می دهند و در حل یک مسئله انسانها راه حل های مختلفی را بر اساس علائق، نگرش و سوابق تجربی خود پیدا می کنند. چرا انسانها رفتار و یا رفتارهای متفاوت دارند؟

از زاویه ای دیگر، علی رغم اینکه انسانها با هم متفاوتند، بسیار به هم شبیهند. به نظر ما وجود شباهتها در بین انسانها از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در یک کلام همه افراد چه ناشنوا، چه عقب مانده، چه نابینا به خاطر ویژگیهای مشترکشان که بسیار زیاد نیز است **انسان** می نامیم. پس مسئولیت عظیمی بر گردن ما وجود دارد یعنی وظیفه انسانی ما حکم می کند در برابر همه آنها رفتاری بشر دوستانه داشته باشیم.

می دانیم که بعضی از کودکان سریعتر از کودکان دیگر می آموزند و نیز بعضی از آنان از دیگر همسالانشان در یادگیری کندترند و در نتیجه در تامین نیازهای خویش و یا خواسته های دیگران از آنان دچار مشکلاتی می شوند. اغلب محققان و متخصصان براین اعتقادند که اگرچه افراد دیرآموز ممکن است نیازهای آموزشی ویژه داشته باشند با اینحال برای جاییابی در سیستم آموزشی ویژه مناسب نیستند و باید در مدارس عادی آموزش ببینند.

مدرسه بستر مناسبی برای دانش آموزان فراهم می کند تا با افرادی از فرهنگ های مختلف و طبقات متفاوت اجتماعی و توانایی ها و ناتوانیها آشنا شوند و به آنها احترام بگذارد و حقوق آنها را رعایت کند. در مجموع باید باور داشته باشیم که هر کودک قابلیت پیشرفت دارد و در محیط مطلوب غنی و مساعد بهتر و سریعتر پیشرفت میکنند.

فصل ۱- اهداف آرمانی مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص

- برگرداندن ساختار طبیعی محیط آموزشی که در آن افراد دارای توانایی‌های بیشتر در کنار افرادی با توانایی‌های کمتر قرار گیرند.
- جلوگیری از جداسازی دانش آموزانی که دارای مشکلاتی در تحصیل هستند از همسالان آنها
- بهره‌مند شدن دانش آموزان دیرآموز از الگوهای مناسب رفتاری همسالانشان
- آماده ساختن دانش آموزان دیرآموز برای ورود به جامعه عادی
- آشنا ساختن دانش آموزان با همسالان خود در جهت پذیرش آنها به عنوان افرادی در جامعه خودشان
- بهره‌مند شدن دانش آموزان دیرآموز از فرصت‌های برابر آموزشی و احقاق حقوق آموزشی آنها
- ایجاد حس همکاری از طریق ایفای نقش معلم از سوی دانش آموزانی با توانایی بالاتر برای دانش آموزان دیرآموز
- بهره‌مند شدن دانش آموزانی که دارای توانایی‌های خوبی هستند اما در مقاطعی یا در مواردی با مشکلاتی مواجه می‌شوند- از امکانات آموزشی‌ای که برای دانش آموزان دیرآموز فراهم می‌شود.

فصل ۲- شعارهای کلیدی مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص

- او را همانگونه که هست بپذیرید
- به توانایی او تکیه کنید نه به ناتوانایی هایش
- توجه به تفاوت‌های فردی
- تقابل توانایی‌ها و ناتوانایی‌ها
- از حداقل داشته‌ها، حداکثر استفاده را کردن
- به جای تأکید روی محدودیت‌های کودک ، باید روی آنچه دانش آموز در یک موقعیت معین می‌تواند انجام دهد تأکید شود

فصل ۳- خصوصیات مطلوب شاگردان مدرسه حکمت

- نگرش مثبت، پویا، خوشایند نسبت به اطرافیان
- اعتماد کودک به توانایی‌های خودش
- توجه به محیط اطراف
- رفتار سازشی
- برقراری ارتباط با دانش آموزان و مشارکت و همکاری در فعالیت‌های گروهی
- مسئولیت پذیری

- احساس خود ارزشمندی
- خود مدیریتی (خود تنظیمی)

فصل ۴- زمینه های فعالیت های دانش آموزان خاص در مدرسه حکمت

در مدرسه حکمت، حتی الامکان شرایط فعالیت با دانش آموزان خاص در این زمینه ها فراهم می شود:

- اجرای نمایش
- بازی های فکری
- بهره مندی از محیط طبیعی و درگیر کردن آنها
- بیان داستان به همراه نشان دادن عکس و تصویر و خلاصه کردن آنها
- درست کردن و ادامه دادن الگوها (عددی، شکلی و...) - استفاده از قانون الگوها (الگو برداری)
- خمیر بازی (برای تمرین دست ورزی)
- بازی با میله های مغناطیسی (مگنت) - (برای توانایی مهارت انگشتان)

فصل ۵- دکتترین و مثنی مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص (فلسفه، رویکرد، فرایند و سازوکار تعلیم و تربیت)

- با کمی دقت و تامل در خلقت انسانها در می یابیم که هیچ دو انسانی مانند یکدیگر نیستند. این تفاوتها در ابعاد مختلف جسمی، ذهنی و رفتاری قابل مشاهده و ادراک است.
- برای هر کودکی در هر سطحی از توانایی که باشد، چنانچه محیطی فراهم شود که راه های مختلفی را برای کشف و تجربه ی دنیا و محیط پیرامون در اختیار وی قرار دهد، فرصتی فراهم می شود که حتی بتواند محدودیت های موجود در یادگیری را تا حدی جبران کند.
- دانش آموزی که دارای محدودیت هایی در یادگیری است، هم با کودکان همسن خود مشابهت هایی دارد و هم تفاوت هایی. شباهت آنها ما را به لزوم قراردادن این کودکان در محیط آموزشی عادی در کنار سایر همسالانشان سوق داده و تفاوت آنها ما را به ایجاد برنامه هایی مناسب در کنار برنامه های درسی مدارس، هدایت می کند.
- بنا به نظر اکثر متخصصان تعلیم و تربیت عادی و استثنایی و با توجه به اصول نهضت عادی سازی و به تبع آن ارائه خدمات آموزشی و توانبخشی به کودکان استثنایی در مراکز آموزشی تلفیقی به شکلهای یکپارچه سازی آموزشی و اجتماعی، موسسه زدایی و توانبخشی مبتنی بر جامعه در محیطهایی با کمترین میزان محدودیت، این دانش آموزان بهتر است در مدارس عادی و همراه سایر همسالان خود تحصیل نمایند.

- فرایند تعلیم و تربیت همزمان و همگام کودکان عادی و کودکان دارای نیازهای ویژه در مدارس «یکپارچه سازی» آموزشی نام دارد که هدف نهایی آن، مشارکت کامل همه دانش آموزان در زندگی اجتماعی و آموزش و پرورش عادی است
- بهتر است این کودکان در کلاسهایی قرار بگیرند که دارای دانش آموزان کمتری باشد و معلم فرصت و زمان بیشتری برای آموزش به آنها داشته باشد.
- در کلاسی که هدف تولید علم است، دانش آموز فردی فعال در روند یادگیری می باشد.
- اگر چه افراد دیرآموز ممکن است نیازهای آموزشی ویژه داشته باشند با این حال برای جایی در سیستم آموزشی ویژه مناسب نیستند و باید در مدارس عادی آموزش ببینند.
- با در نظر گرفتن این وضعیت یک معلم در کلاس درس عادی با طیفی از دانش آموزانی سر و کار دارد که از نظر ویژگی های شناختی و عاطفی در سطوح مختلفی قرار دارند و اگر بخواهد در امر آموزش به این کودکان موفق باشد باید شناخت همه جانبه ای نسبت به همه ی آنها داشته باشد و آموزش خود را با سطوح مختلف توانایی های گوناگون دانش آموزان سازش دهد. این امر مستلزم صرف وقت فراوان توسط معلم کلاس و گذراندن دوره های آموزشی مناسب برای شناخت صحیح ویژگیهای دانش آموزان دیر آموز و چگونگی مداخله موثر در فرآیند آموزش و یادگیری آنها می باشد.
- برنامه ریزی برای آموزش این دانش آموزان مستلزم دقت و تلاش فراوان است. برنامه های تدوین شده برای آموزش و توانبخشی این کودکان باید متناسب با نیازهای همه جانبه آنها باشد و در این راه باید حداکثر مشارکت دانش آموزان و خانواده های آنها را فراهم کرد
- آموزش فردی شده، کار تیمی، و افزایش مهارتهای اجتماعی در این کودکان می بایست مورد تاکید قرار گرفته و ارزیابی مستمر و پویا از عملکرد دانش آموزان و برنامه های اجرا شده، صورت گیرد.
- به طور کلی برای برنامه ریزی و آموزش این کودکان در درجه اول باید آنها را بطور کامل بشناسیم و برای شناخت کامل این کودکان باید ارزیابی همه جانبه ای از آنها به عمل آوریم تا بتوانیم نیازهای همه جانبه آنها را پاسخگو باشیم (سه مولفه برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی با هم در تعاملند).
- با توجه به این نکته که یک معلم در هر سال با دانش آموزان متفاوتی سر و کار دارد، در نتیجه برای شناخت همه جانبه شاگردان خویش در درجه اول باید یک روان شناس بالینی باشد تا بتواند بالاترین سطح آموزش و پرورش یعنی آموزش و پرورش بالینی را در کلاس درس اجرا کند چنین معلمی نمی تواند در یک قالب محدود حرکت کند و نیاز به طیف وسیعی از معلومات دارد تا بتواند برای هر یک از شاگردان خویش برنامه ای در ذهن داشته باشد.

- معلم در این سطح از آموزش و پرورش با توجه به ارزیابی همه جانبه ای که از شاگردان خویش به عمل می آورد به راحتی می تواند آنها را در دقایق تحولشان بشناسد و فرایند آموزش خود را با سطح تحول و توانایی های آنها سازش دهد.
 - بهتر است فعالیتهای یادگیری به صورت گام به گام و از ساده به مشکل و با حجم آمتری انجام شود. -تدریس با تکرار بیشتری همراه باشد و از بیان لفظی خود دانش آموز استفاده شود.
 - در مورد پاسخهای درست و نادرست بازخورد فوری و همراه با توجه، تحسین، تشویق و البته در صورت لزوم از تنبیه خفیف استفاده شود
 - والدین باید نقش خود را به عنوان معلمان طولانی مدت کودک پذیرند و پذیرفتن این نقش مستلزم آن است که بین خانه و مدرسه همکاری و ارتباط بیشتر و فعالتری ایجاد شود.
 - معلمان این دانش آموزان باید دارای شناخت کافی از کودکان و نحوه ارتباط با خانواده های آنان باشند.
 - در حال حاضر بهترین کمک به این کودکان آن است که: خانواده ها به طور موثر با معلم همکاری کرده و معلم از این همکاری استقبال کنند.
 - اساساً کودکان دیرآموز برای رسیدن به پیشرفت و موفقیت نیاز به بکارگیری روشهای متناوب (جایگزین) و حمایتهای اضافی دارند.
 - در یک مدرسه عادی که برای برآوردن نیازهای این کودکان تخصیص داده شده است باید نکات زیر مورد توجه قرار داده شود:
 - برنامه های تدوین شده برای این کودکان باید متناسب با نیازهای همه جانبه آنها باشد.
 - -باید حداکثر مشارکت دانش آموزان و خانواده های آنها را فراهم کرد.
 - تاکید بر آموزش فردی شده، کار تیمی، و افزایش مهارتهای اجتماعی در این کودکان
 - ارزیابی مستمر و پویا از عملکرد دانش آموزان و برنامه های اجرا شده
- هدف های کلی آموزش و پرورش این دسته دانش آموزان همانند اهداف تربیتی مدارس عادی بوده فقط در رابطه با این کودکان این هدف ها با تاکید بر ویژگی خاص این کودکان مد نظر قرار می گیرد.
- رسیدن به خود آگاهی و شناخت خود: رسیدن به این امر یعنی پذیرش مسئولیت ها و حرکت ها بسوی خودسازی و کمال است این روش ها و شیوه ها بویژه در مراحل ابتدایی بسیار حساس و مهم بوده و در شکل گیری اندیشه ها و ایجاد انگیزه های مطلوب نقش بسزایی دارد.
 - برقرار نمودن روابط مفید و موثر با دیگران: نقش تعلیم و تربیت در برقراری روابط متقابل و مطلوب بین کودکان خاص و اجتماع بسیار واضح است. پذیرش مسئولیت های متقابل مستلزم برقراری روابط مفید در بین افراد می باشد.

- رسیدن به کفایت اقتصادی: برای رسیدن به این هدف برنامه ریزی های آموزشی از قبیل طرح، تدوین و تنظیم برنامه های آموزش فنی حرفه ای و شغلی خاص در مدرسه صورت میگیرد.
- پذیرش مسئولیت اجتماعی: به صرف اینکه فرد دارای نقصی میباشد از پذیرش مسئولیت اجتماعی نمی تواند و نمی باید معاف گردد. رفتار صادقانه و واقع گرایانه والدین با کودک خود از اوان طفولیت و کودکی بسیار مهم است. زیرا شروع مدرسه، آغاز اولین تجارب اجتماعی و جدی کودک بوده و پذیرش مسئولیت اجتماعی برای فرد معنا پیدا میکند.
- مدرسه حکمت سعی دارد تا آنجا که امکان دارد دانش آموزان خاص را کنار کودکان عادی نگهدارد. گذشته از این اهداف به تناسب و ویژگی های خاص هر گروه از کودکان خاص هدف ها و برنامه های ویژه آموزشی طرح می گردد.

برنامه آموزشی:

- برنامه های زیادی برای آموزش دانش آموزان خاص در مدرسه حکمت وجود دارد. این برنامه ها برای آموزش متناسب با سن طراحی می شود و مناسب با توانایی های هوشی، جسمی و اجتماعی و علایق کودک شکل می گیرد.
- فراهم ساختن برنامه های بسیار ساختارمند با اهداف روشن، خاص و معین که تمرکز آن بر نیازهای فردی هر کودک و آموزشی که در واقع گام به گام است، از ویژگی های برنامه های موفق است.
- برای هر دانش آموز معمولاً اهداف و روش های آموزشی متفاوتی مورد نیاز است، تمرکز این برنامه در طی سال های ابتدایی روی رشد مهارت های تحصیلی و رشد ارتباط عملی است به علاوه مهارت های زندگی روزمره تأکید می شود که برای کمک به مشارکت دانش آموز در فعالیت های اجتماعی و اوقات فراغت است، در طی سال های میانی تحصیل تأکید از روی برنامه ها مهارت های عملی به مهارت های حرفه ای تغییر می کند و دانش آموز و خانواده اش برنامه ریزی برای انتقال به زندگی بزرگسالی را شروع می کنند.
- برنامه هایی که برای دانش آموزان که از توانایی ذهنی عادی برخوردار هستند، در نظر گرفته می شود، مشابه به سایر دانش آموزان است ولی برحسب ویژگی ها و نیازها و توانمندی های آنها مناسب سازی می شود.
- به طور کلی یک روش آموزشی خاص برای همه کودکان با ناتوانی های مختلف مناسب نیست. از این رو فرایند آموزش خاص، به شکل مطلوب، درگیر طراحی و بازبینی منظم روش های معلمان، مواد و تجهیزات انطباقی و سایر مداخلات طراحی شده برای کمک به یادگیری و تامین نیازهای ویژه است.
- مواد آموزشی مناسب سن، به اندازه تجربیات موفق و تحریک دانش آموز مهم هستند.
- به جای تأکید روی محدودیت های کودک، باید روی آنچه دانش آموز در یک موقعیت معین می تواند انجام دهد تأکید شود.
- باید از پافشاری در مورد راهبردهای آموزشی ناموفق، خودداری شود.

- تجربیات عملی در محیط‌های طبیعی مبتنی بر تجربیات زندگی روزانه مهم هستند.
- بیش یادگیری (تمرین و اصلاح مهارت بعد از اینکه ظاهراً مهارت کسب شده است) اهمیت دارد و ممکن است تکرار زیاد ضروری باشد.

خدمات آموزشی ویژه:

خدمات آموزشی ویژه دانش آموزان استثنایی شامل موارد زیر است:

- مهارت های جبرانی یا تحصیلی عملی
- تحرک و جهت یابی
- مهارت های تعامل اجتماعی
- مهارت های زندگی مستقل
- مهارت های اوقات فراغت - تفریح آموزش شغلی
- استفاده از فن آوری کمکی
- مهارت های کارایی حسی
- مهارت های جبرانی مهارت هایی هستند که امکان برابری فرصت ها را فراهم می کنند، برای مثال شامل مهارت های دست نویسی، تجربیات یادگیری مانند رشد مفاهیم، مهارت های سازمان دهی و مطالعه، مهارت های سخن گفتن و گوش دادن و انطباق های ضروری برای دستیابی به تمام سطوح موجود در برنامه اصلی است.

برنامه توان بخشی:

این برنامه ها به دو نوع تقسیم می شود:

- برنامه های کودک محور: این برنامه ها با برنامه های تحریک آموزش کودک شروع می شود و به مرور خدمات توان بخشی و درمانی، مراقبت های بهداشتی، کاردرمانی، زبان و گفتار درمانی به آن اضافه می شود.
 - برنامه های خانواده محور: برنامه های خانواده محور شامل آموزش خانواده و مشاوره با والدین است. در مجموع باید باور داشته باشیم که هر کودک قابلیت پیشرفت دارد و در محیط مطلوب غنی و مساعد بهتر و سریعتر پیشرفت می کند و بالاخره این که راز موفقیت برنامه های تدوین شده برای این کودکان مشارکت و آموزش والدین است بنابراین آموزش این کودکان باید همگام با آموزش و برنامه ریزی برای والدین آنها باشد.
- نکته قابل توجه اینکه حفظ انگیزه این دانش آموزان اهمیت بیشتری نسبت بوجود آمدن یا افزایش انگیزه دارد، چرا که انگیزش و پیشرفت تحصیلی اثر متقابل بر یکدیگر دارند به طوری که انگیزش بالا منجر به تلاش بیشتر جهت یادگیری و در نتیجه پیشرفت تحصیلی می گردد و پیشرفت تحصیلی نیز باعث ایجاد انگیزه بیشتری می شود.

بنابراین حفظ انگیزش دانش آموز مبتلا به اختلال یادگیری با توجه به این که وی احتمالاً پیشرفت تحصیلی پایین تری از متوسط کلاس خواهد داشت از نکات مهمی است که باید مورد توجه معلم قرار گیرد. برای رسیدن به چنین هدفی معلم می تواند نکات زیر را مد نظر قرار دهد:

- ایجاد موقعیت هایی که دانش آموز اختلال یادگیری توانایی ابراز وجود داشته باشد. برای این منظور بهتر است در پرسش و پاسخ کلاسی، قبل از خواندن هر سوال نام دانش آموزی که قرار است پاسخ سوال را بدهد اعلام کنیم و در این موقعیت فرصت برابر برای این دانش آموزان فراهم آوریم و گاهی سوالاتی که اطمینان داریم که قادر به پاسخگویی می باشند، از آنها پرسیم. در صورت تداوم این روش دانش آموز ضمن تقویت اعتماد به نفس و احساس شایستگی تلاش بیشتری را جهت موفقیت در پاسخ دهی کلاسی خواهد کرد و معلم نیز فرصت های تشویق کلامی و غیر کلامی را برای همه دانش آموزان به دست خواهد آورد.
- توجه داشته باشیم که انتظار ما بایستی متناسب با توانایی دانش آموز باشد چرا که انتظار بیش از توان دانش آموز باعث ناکامی و تحقیر وی و انتظار کمتر از حد نیز باعث دلزدگی وی از آموزش خواهد گردید. چنانچه ملاحظه می شود انتظار کمتر از حد داشتن از دانش آموز ضمن اینکه انگیزه جهت تلاش بیشتر را از دانش آموز سلب می کند همچنین ممکن است نگرش دانش آموز را نسبت به معلم به عنوان ساده انگاری یا سهل انگاری تغییر دهد.
- از بوجود آمدن موقعیت هایی که موجب رقابت در دانش آموزان می گردد بایستی اجتناب شود. پاسخ دهی کلامی به سوالات معلم، نتیجه نمرات کلاسی و امتحانی شاخص ترین عوامل در ایجاد یا تداوم رقابت کلاسی بین دانش آموزان می باشد که در چنین مواردی معلم باید برخوردی متناسب با سطح توانایی دانش آموزان داشته باشد. به عنوان مثال ممکن است در بررسی و ارزیابی دانش آموزان در درس ریاضی اهمیت بیشتری به نمره پایین تر دانش آموز الف بدهد و نیز اهمیت کمتری به نمره بالاتر دانش آموز ب.
- با در نظر گرفتن تفاوت های فردی دانش آموزان از لحاظ توان ذهنی، قدرت و سرعت یادگیری و ملاک ارزیابی معلم بایستی براساس تلاش دانش آموز باشد نه نمره دریافتی وی. مخصوصاً در رابطه با دانش آموزان اختلال یادگیری که شانس کمتری در رقابت با اکثر دانش آموزان کلاس دارند معلم می تواند سطح انتظارش را به جای مقدار نمره به میزان تلاش وی معطوف دارد. در اینجاست که دانش آموز بر میزان تلاش خویش خواهد افزود و نمره اهمیت کمتری خواهد داشت که این نوع برخورد هم از نظر تحصیلی و هم به لحاظ رفتاری و روانی به نفع دانش آموز خواهد شد.
- حتی الامکان سعی گردد در آموزش از روش های مجسم و عینی و هم چنین مثال های ملموس و متنوع استفاده گردد و دانش آموز تنها شنونده نباشد بلکه فرصت ابراز وجود و اظهار نظر داشته باشد. در چنین شرایطی است که دانش آموز با دقت و توجه کافی آموزش را دنبال کرده و حداکثر نتیجه عاید وی خواهد شد.

از سوی دیگر هدف از آموزش به کودکان و دانش آموزان اختلال یادگیری صرفاً کسب مهارت های آموزشی نیست بلکه باید مهارت های اجتماعی نیز به اندازه کافی مورد توجه قرار گیرد. هم چنین توجه به مسائل روان شناختی مانند احساس امنیت، نیاز به محبت کردن و مورد محبت واقع شدن، نیاز به پیشرفت و غیره برای بدست آوردن امید، اعتماد به نفس و به دست آوردن انگیزه جهت تامین سلامت روانی دانش آموز ضروری است.

محیط خانواده باید یک محیط امن و پذیرنده باشد. دانش آموز علی رغم تمام محدودیت ها و شکست های تحصیلی که با آنها مواجه می شود نباید از سوی خانواده و خصوصاً والدین مورد تحقیر و بی احترامی قرار گیرد. مقایسه کردن چنین کودکی با کودکان همسن که از نظر تحصیلی موفق تر هستند می تواند ضربه مهلکی به بهداشت روانی فرد وارد کند. واضح است که در صورت وجود چنین شرایطی، قابلیت های موجود در فرد حتی مسکوت باقی مانده و رشد نمی یابد.

به طور کلی وظیفه خانواده در پیشرفت تحصیلی دانش آموز LD به حداقل رساندن شکست تحصیلی وی و کاهش عوارض آن از دو جنبه باید مد نظر قرار گیرد. یکی از جنبه عاطفی - روانی و دیگری از جنبه آموزشی. در جنبه آموزشی محیطی را فراهم می آورند که محدودیت های تحصیلی دانش آموز را تا حد ممکن جبران می سازد و در جنبه عاطفی - روانی نیز محیط امن و به دور از اضطراب و دلهره را مهیا می سازند.

ی ضروری مدرسه در

- رعایت اصل مساوات و علامت اجتماعی: کودکان استثنایی همانند سایر کودکان حق دارند که از امکانات و تسهیلات اجتماعی بهره گیرند و به حداکثر توانایی و قابلیت های خویش دست یابند. در میثاق های بین المللی از جمله پیمان نامه حقوق کودک « ماده ۲۳ » تحریح شده است. کشورهای عضو از انان دارند کودکی که از لحاظ جسمی یا ذهنی معلول است باید از یک زندگی کامل و محترمانه در شرایطی که متضمن منزلت و افزایش اتکا به نفس او باشد و مشارکت موثر او را در جامعه تسهیل نماید، برخوردار باشد.

- ضرورت دیگر برای آموزش و پرورش استثنایی ضرورتی آموزشی است به گونه ای که وجود کودکان استثنایی گاه مشکلاتی را برای کلاس های شلوغ به وجود می آورد از سوی دیگر با توجه به اینکه برنامه های آموزش و پرورش عادی برای اکثریت جامعه دانش آموزی تهیه شده است نیازهای ویژه دانش آموزان استثنایی را بر آورده نمی سازد.

هدف از آموزش و پرورش به معنای اعم آن رسیدن انسان به نجات و رستگاری است البته یقیناً این امر در جامعه صادق است زیرا مکتب ما اسلام است که به انسان فقط لز بعد مادی نمینگرد بلکه بیشتر برلجه معنوی انسان توجه دارد بگونه ای که بالاترین مقام را برای انسان قائل است و او را به مقام خلیفه الهی ارتقاء می دهد. اما در مکاتب مادی مسلماً اهداف متفاوت خواهد بود.

رویکرد جدید دیگر نظام آموزشی کشور در این راستا ارزشیابی توصیفی دانش آموزان می باشد. از انجائیکه بهبود یادگیری، ایجاد نگرش مطلوب نسبت به مدرسه، افزایش مشارکت در یادگیری، رشد مهارت خود اصلاحی و خود تنظیمی

و افزایش اعتماد و عزت نفس دانش آموزان از اهداف اصلی و عمده این روش می باشد لذا به کار گیری آن نقش مهمی در سازگاری دانش آموزان دیر آموز با برنامه های آموزشی ایفاء نموده و در موفقیت تحصیلی این دانش آموزان موثر واقع شود. راههای مقابله با مشکل کمبود رفتارهای ورودی شناختی دانش آموزان دیر آموز (منظور از رفتارهای ورودی شناختی، یادگیریهای قبلی دانش آموز است که برای یادگیری تازه ضرورت دارند)

- بهترین راه برای رفع مشکل آموزش فردی و اجرای شیوه های آموزشی ترمیمی و جبران کمبودهای یادگیری آنان است.
- پیش از شروع به آموزش درس تازه، رفتارهای ورودی شناختی در کلاس را به طور جمعی مرور کرد تا امکان استفاده یادگیرندگان از این رفتارها افزایش یابد.
- تکلیف یادگیری را به شکل های مختلف تغییر دهیم آنگونه که پیش نیازهای متفاوتی را ایجاد کند (مثال می توان سطح دشواری مطالب را کاهش داد یا دستورالعمل های تکلیف یادگیری را به عوض مطالب نوشتنی به صورت شفاهی عرضه کرد یا از تصاویر، نمودارها یا روش های غیر کلامی دیگر در آموزش استفاده کرد.

راهکار های درمانی

- اختصاص زمانی برای بازی و تعامل با کودک (حداقل نیم ساعت)
- استفاده از تشویق های غیر کلامی مثل نگاه محبت آمیز، بغل کردن و ...
- در صورت انجام کار نامناسبی توسط کودک برای چند لحظه روی خود را از وی برگردانید و بجای دیگری نگاه کنید و اگر کار نامناسب وی ادامه یافت بازی را قطع کرده و بگویید که بازی فعلاً تمام شده و هر وقت که او به روش مناسب تری رفتار کند بازی دوباره ادامه خواهد یافت.
- در هفته اول این برنامه بایستی هر روز و یا تقریباً ۵ بار در هفته انجام شود.
- هنگام دادن یک دستور به کودک بازخوردی فوری در مورد چگونگی نحوه انجام درخواست اعمال کنید.
- در هنگامی که از کودک انتظار داشته اید کاری انجام دهد درخواست دیگری از او نداشته باشید و در هر زمان از او یک درخواست داشته باشید. (در زمان انجام درخواست حتی هیچ سوال دیگری از وی نپرسید).
- زمانی را که کودک خیلی سرگرم نیست انتخاب کرده و از او بخواهید که فعالیت های کوچکی برایتان انجام دهد مثلاً مدادی به شما بدهد یا حوله را برایتان بیاورد... در طول این زمان هر بار فقط یک دستور به کودک بدهید اما در طول روز می توانید چندین بار این کار را انجام دهید.
- در خلال انجام دستور تشویق های کلامی را فراموش نکنید.
- دستورها بایستی ساده و کوتاه باشند تا کودک دارای ناتوانی هم بیشتر قادر به انجام آن باشد.
- اگر کودک یکی از این درخواستها را انجام نداد درخواست کوچک و محدود دیگری را مطرح کرده و از دستور اول چشم پوشی کنید.

- بر روی دستورهایی که صادر می کنید فکر کرده و تا جایی که می توانید سعی نمائید دستورهای ساده و روشن و مشخصی بدهید و از درخواستی که کردید برنگردید و پیگیری انجام آن را خودتان نیز فراموش نکنید.
- هرگز دستورها را به صورت درخواست و سوال مطرح نکنید مثلاً "نگوئید آیا نباستی مسواک بزنی؟ پاسخ این سوال ها حتما" از طرف کودک منفی خواهد بود .
- اطمینان یابید زمانی که با کودک حرف می زنید توجه وی به شما معطوف باشد .
- فراموش نکنید تمام وسایلی را که در زمان سخن گفتن ودرخواست از کودک وجود دارند و روشن هستند به نحوی حذف کنید (صدا را کم کرده یا خاموش نمائید).
- از کودک بخواهید فرمان درخواست شده از طرف شما را تکرار کند و یا در صورت ناتوانی گفتار کودک خودتان دوباره آن را تکرار کنید و یا تصویری از آن به کودک نشان دهید.
- اگر کودک توانایی خواندن و نوشتن دارد کارتهایی برایش تهیه کرده که فرمان روی آن نوشته شده باشد .
- زمان انجام کار را می توانید بر روی کارت یادداشت کرده و یا آن را به طور شفاهی به کودک بگویید .
- وقتی قرار است به کاری مشغول شوید مثلاً تلفنی بزنید و یا چیزی درست کنید دو مرحله دستوردهی به کودک لازم است نخست اینکه از وی بخواهید به کاری مشغول شود و پس از حصول اطمینان از درک دستور توسط کودک به او بگوئید که نباستی فعالیت شما را قطع کند توجه داشته باشید فعالیتی که کودک می خواهد انجام دهد خسته کننده و کسالت آور نباشد و مورد علاقه وی باشد مثل قیچی کردن تصویر، رنگ کردن ، بازی کردن و ...
- کودک را در فعالیتهای فوق برنامه (ورزش _ هنر) ثبت نام نمائید .
- اجازه بدهید کودک فعالیت یا بازی را انتخاب وهدایت کرده و بطوریکه آشکار نباشد اجازه دهید او برنده شود .
- تا می توانید برای کودک قصه تعریف کنید و هر روز زمان توجه کودک کتان به قصه را نسبت به روز قبل افزایش دهید.

اصول حاکم بر آموزش دانش آموزان دیر آموز :

- توجه به پیش نیازها :
- توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان : طیف ضعیف تا با هوش .
- عدم مقایسه دانش آموزان دیر آموز با یکدیگر .
- مقایسه دانش آموز دیر آموز با خودش .
- اهمیت دادن به تلاش دانش آموزدیرآموز به جای نمره کلاسی یا امتحان
- اجتناب از به وجود آمدن موقعیت هایی که دانش آموز دیر آموز تجربه شکست داشته باشد .

- موفقیت دانش آموز دیر آموز به هر میزان بایستی مورد تشویق قرار گیرد.
- قبل از ارائه محتوای آموزشی باید از آمادگی و توانایی دانش آموز دیر آموز اطمینان داشته باشیم. از دست دادن اعتماد به نفس باعث اضطراب و کاهش انگیزه می شود که منجر به افت تحصیلی و مشکلات روح م شود.

- با به وجود آوردن امکان تکرار و تمرین یادگیری را پایدار و کامل کنیم.
- در یک زمان چند مفهوم تازه را آموزش ندهیم.

برنامه های ترمیمی گوناگونی برای غلبه بر مشکلات این دانش آموزان در مدرسه حکمت طراحی و اجرا می شود. اما اجرای این برنامه ها به تنهایی نمی تواند موفقیت آنها را تضمین نماید.

آموزش دانش آموزان اختلالات یادگیری مثل سایر دانش آموزان می تواند تحت تاثیر عوامل مختلف باشد، خانواده ای که کودک در آن زندگی می کند، معلم، برنامه های ترمیمی و همه در موفقیت یا عدم موفقیت آنها موثر می باشند. امید است با بررسی واقع بینانه همه عوامل و همکاری و تلاش مریان ویژه در مراکز اختلالات یادگیری، آموزگاران در مدارس و خانواده ها، این دانش آموزان طعم شیرین موفقیت را با تلاش و جدیت تجربه نمایند.

فصل ۶- بسترهای ضروری مدرسه در حوزه دانش آموزان دیر آموز

امکانات و تسهیلات آموزشی به ترتیب اهمیت و اولویت عبارتند از:

- کلاس های عادی: یعنی آموزگار کلاس عادی نیازهای ویژه دانش آموز را بر طرف می نماید
- کلاس های عادی همراه با مشاوره و تدریس فوق العاده.
- کلاس عادی با اطاق خاص (اطاق منبع)
- کلاس ویژه نیمه وقت در مدارس عادی
- کلاس ویژه تمام وقت در مدارس عادی
- مدارس روزانه استثنایی
- مدارس شبانه روزی مخصوص افراد استثنایی
- کلاس های بیمارستانی و مراکز درمانی

فصل ۷- پروژه های محوری، و پروژه ها و فعالیتهای قابل انجام در حوزه دانش آموزان خاص

برای تحقق اهداف تعیین شده در حوزه دانش آموزان خاص، پروژه های زیر به عنوان پروژه های محوری مدرسه

حکمت در این حوزه تعریف شده، و باید به صورت دائمی فعال باشند:

-

فصل ۸- مشی ارزیابی در حوزه دانش آموزان خاص

در حوزه دانش آموزان خاص، به دو شکل ارزیابی صورت می گیرد:

ارزیابی مستقیم: که در این شکل، مربی با ارزیابی مشاهده‌ای خود از دانش آموز و خصوصیات او، در قالب سازوکار ارزیابی عمومی در سما، مستقیماً نظر خود را در این زمینه ثبت می‌کند؛
 ارزیابی غیر مستقیم: که در این شکل، هر ماه یک برگه پرسشنامه به دانش آموز و مربی (در محیط سما)، و خانواده (به صورت کاغذی)، داده شده، و سئوالاتی از آنها پرسیده می‌شود، که به صورت غیر مستقیم رفتارها و دیدگاهها و خصوصیات دانش آموز را در بر داشته، و به ارزیابی او کمک می‌کند.]

فصل ۹ - غرفه ها

.....

•

فصل ۱۰ - گواهینامه ها و سطوح آن

برای تحقق اهداف تعیین شده در حوزه دانش آموزان دیرآموز، پروژه های زیر به عنوان پروژه های محوری مدرسه حکمت در این حوزه تعریف شده، و باید به صورت دائمی فعال باشند:

•

فصل ۱۱ - گره های اصلي گراف موضوعات آموزشي در حوزه دانش آموزان خاص

در گراف موضوعات آموزشی در سما، تمام گره های این حوزه، تعریف شده و از طریق سر گره های زیر قابل

دستیابی هستند

•

فصل ۱۲ - منابع در دسترس در حوزه دانش آموزان خاص

در این حوزه منابع مهم زیر در دسترس است:

فایل افراد متخصص در دسترس در این حوزه:

دایرکتوری منابع و موضوعات هنری:

دایرکتوری منابع آموزشی و درس افزارهای هنر:

بسته های آموزشی \server\edu_resourc\

دایرکتوری فیلمهای مهم هنری:

دایرکتوری کتابهای مرجع در این حوزه:

نام کتابهای مرجع مورد ارجاع کلیدی در مدرسه در این حوزه:

سایتهای مهم مورد ارجاع در این حوزه:

دایرکتوری پوسترهای آموزشی قابل نصب در محیط مدرسه در ارتباط با این حوزه:

[....]

فصل ۱۳ - چشم انداز مدرسه حکمت در حوزه دانش آموزان خاص

مدرسه حکمت، به حول و قوه الهی، با برنامه ریزی و تلاشی که به عنایت خداوند متعال توسط همکاران انجام می شود،

طی سالهای آینده چشم اندازهای زیر را، در حوزه [هنر] محقق خواهد نمود:

- در بهار سال ۱۳۹۳، ان شاء الله مولفه های زیر در مدرسه محقق شده است:

○ [دانش آموزان مدرسه....]

○ خانواده های دانش آموزان

○ مربیان

○ سازوکارها و محیط مدرسه [.....]

- در بهار سال ۱۳۹۴، ان شاء الله مولفه های زیر در مدرسه محقق شده است:

○ [دانش آموزان]

- در بهار سال ۱۳۹۵، ان شاء الله مولفه های زیر در مدرسه محقق شده است:

○ [دانش آموزان]

فصل ۱۴ - برنامه عملیاتی حوزه دانش آموزان خاص در سال ۹۲-۹۳

- برگزاری غرفه های هنری زیر طی نیمسال اول:

○ سفالگری

○ ...

- برگزاری کلاسهای زیر برای آموزش نقاشی و خطاطی برای مربیان:

○

- هدفگذاری برای رسیدن متوسط خط دانش آموزان مدرسه به سطح "زیبا"، و رسیدن اکثریت دانش آموزان حداقل به سطح "خوانا"،
- برگزاری جشنواره نقاشی پیوسته به مناسبت روز دانش آموز،
- [....]

- ✓ این مستند بخشی از مستندات سیستم مدرسه حکمت است که برای استفاده عمومی منتشر گردیده است.
- ✓ این مستند میانی و در حال تحلیل و تدوین و ویرایش است و هنوز بخش هایی از آن تکمیل نشده است.
- ✓ مدرسه حکمت از دریافت نظرات، انتقادات، پیشنهادات شما استقبال می کند.
- ✓ در صورتی که تمایل دارید در تکمیل، ویرایش، به روزرسانی، آزمون، بکارگیری و ارائه بازخورد از بکارگیری این مستند همکاری نمایید. مدرسه حکمت از همکاری شما صمیمانه استقبال می کند.
- ✓ در این صورت می توانید موارد و نسخه های تکمیل شده یا بازخوردهای خود را با ذکر نام خود و تاریخ ویرایش در همین سایت بارگذاری نمایید تا توسط عموم قابل استفاده باشد.
- ✓ انتشار با ذکر مرجع آزاد است.
- ✓ استفاده از این سند رایگان است.